

VAN BOTERBERG TOT SUPERHEFFING**2014**

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg

1) Productie / consumptie / export

			Nieuw
2014			
2014-01-08	FC	LTO en NZO richten ZuivelNL op	nw.
2014-01-09	LC	Fusie Agentschap en Dienst regelingen	nw
2014-01-10	LC	Knipsel: Tweede zuivelfabriek uit China naar Heerenveen	nw
2014-01-11	DvhN	LEI voorstel voor andere – oppervlakte subsidie – regeling	nw
2014-01-11	LC	Veemarkt Leeuwarden: Boeren hielden in 2013 hun koeien vast	nw
2014-01-15	LC	Milieudefensie tegen, LTO vóór mestregelingswet Dijkma	M
2014-01-29	LC	Landhonger boeren compenseer overheid	nw
2014-02-07	LC	Lezing H. Versteijlen: 'Subsidies landbouw noodzakelijk'	nw
2014-02-14	LC	Recordboete dreigt voor melkveehouders	nw
2014-02-15	LC	Boerengilde kansrijker dan biologisch	nw
2014-02-21	DvhN	Commentaar: Brussel moet afzien van superheffing	nw
2014-03-06	LC	Melkveehouders – LTO en NZO – trots op lobby dierrechten	M
2014-03-13	DvhN	Topjaar voor FrieslandCampina – melkprijs 2013 42,49 ct.	nw
2014-03-25	LC	Knipsel: Cono claimt hoogte constante melkprijs – 42,78 ct.	nw
2014-03-25	LC	EU scherpt mestnorm voor Nederland aan.	M
2014-03-27	DvhN	Slikken of stikken met – strengere – mestnormen 2014-2017	M
2014-04-05	LC	Mestvergister – 2e generatie' als verdienmodel	M
2014-04-25	LC	Te gast: Einde melkquotum verstoort marktbeleid	nw
2014-05-27	DvhN	Meer mest in 2013 door groei rundveestapel	M
2014-05-27	LC	Boeren betalen record aan superheffing € 132 mln	nw.
2014-06-11	DvhN	Groningen: Melkveehouderij mag uitbreiden	nw.
2014-06-18	LC	LTO 'Bij te snelle groei ebt vertrouwen weg'	nw.
2014-06-24	LC	Verschil melkprijs Nederlandse boeren en hun Europese collega's neemt toe.	nw.
2014-07-28	DvhN	Opinie: Partij vd Dieren Kirsten de Wrede 'Mestbeleid is een stinkende zaak'.	nw.
2014-08-06	DvhN	Opinie; Reactie LTO op 'onjuiste schets' mestbeleid Groningen.	nw.

2014-08-13	DvhN	DDB: “Europa mist 'risistools” – dit i.v.m. Russische boycot	nw
2014-10-04	DvhN	Gesprek met Jorrit Jorritsma, voorzitter ZuivelNL – 'opvolger' PZ	nw
2014-10-17	Boerd	Dijksma wil grondgebondenheid niet verplichten	nw.
2014-10-21	DvhN	'LTO'. Melkveehouderij wil minder groeiruinimte – door aanpassing melkvee-wet.	nw.
2014-10-22	www	Afschaffing melkquota - overzichtsartikel	nw.

1914

Veranderingen bij Productschappen waar onder PZ – ook off-line

http://www.produzuivel.nl/pz/productschap/diversen/BRIEF_MO_nr_348096.PDF

Persbericht FrieslandCampina 8 januari 2014

LTO en NZO richten ZuivelNL op

Den Haag - LTO Nederland en de Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO) hebben vandaag ZuivelNL opgericht. Deze ketenorganisatie voor de zuivelsector is op 8 januari tijdens een bijeenkomst in Den Haag gepresenteerd.

Met 'ZuivelNL' willen de vakgroep Melkveehouderij van LTO Nederland en de NZO de zuivelketen in Nederland versterken. LTO en NZO willen hun initiatief delen met andere partijen die aan de zuivelsector gelieerd zijn.

v.l.n.r. Kees Romijn (LTO Melkveehouderij), Manon Cremers (notariskantoor Stibbe), Cees 't Hart (NZO) en Vincent Dijs (Stibbe)

Platform voor overleg

ZuivelNL biedt daarom een platform voor overleg met partijen als de veevoerindustrie, dierenartsen, de zuivelhandel en de retail. Vertegenwoordigers van deze branches kunnen participeren in de verschillende themagroepen die ZuivelNL zal opzetten voor uiteenlopende onderwerpen, zoals voedselveiligheid, diergezondheid, kennis, innovatie en verduurzaming. Daarnaast gaat ZuivelNL een aantal andere taken uitvoeren, zoals het inwinnen van marktinformatie en het inrichten en faciliteren van een veterinaire exportpunt. Doel ervan is om (potentiële) handelsbelemmeringen te voorkomen en indien nodig deze zo snel mogelijk uit de weg te ruimen.

Financiering

ZuivelNL wordt gefinancierd door de zuivelindustrie en de melkveehouderij. Voor melkveehouders gaat het om een bijdrage van 5 cent per 100 kg, vergelijkbaar met de huidige afdracht aan het *Productschap Zuivel*. Voor de melkveehouder verandert er dus financieel niets.

Zuivelsector belangrijke motor economie

Samen hebben de Nederlandse melkveehouderij en de zuivelindustrie een productiewaarde van 11 miljard euro. De sector is in omvang ongeveer 1/6 van de totale voedingsmiddelenindustrie in Nederland. De zuivelsector is één van de belangrijke motoren van de Nederlandse economie met 45.000 directe banen en levert een bijdrage van 9% aan het Nederlandse handelsoverschot.

LTO en NZO

LTO Nederland vertegenwoordigt circa 11.500 ondernemers in de melkveehouderij, die in totaal bijna 70% van de Nederlandse koemelk produceren. De NZO is de brancheorganisatie van de Nederlandse zuivelindustrie. Zij vertegenwoordigt dertien zuivelondernemingen die samen 98% van alle koemelk in Nederland verwerken.

Fusie Agentschap en Dienst Regelingen

DEN HAAG - Agentschap NL en Dienst Regelingen zijn gefuseerd tot de nieuwe organisatie *Rijksdienst voor Ondernemend Nederland* (RVO.nl).

Dienst Regelingen en Agentschap NL waren beide uitvoeringsorganisaties van het ministerie van Economische Zaken. Ze moesten fuseren omdat het kabinet toe wil naar efficiëntere rijksdiensten. De fusie moet resulteren in een jaarlijkse besparing van €13 miljoen. Het aantal medewerkers wordt teruggebracht van bijna 3000 in 2013 tot 2580 in 2015.

Dienst Regelingen was vooral actief voor boeren en tuinders. De dienst verzorgde het uitkeren van subsidies en het verstrekken van vergunningen. Er zijn vestigingen in Assen, Deventer, Den Haag en Roermond.

Agentschap NL hield zich vooral bezig met regelgeving rond duurzaamheid, innovatie en internationaal ondernemen. Het had kantoren in Den Haag, Utrecht en Zwolle.

[De nieuwe rijksdienst neemt ook enkele taken over van de binnenkort opgeheven Productschappen.](#)

Tweede zuivelfabriek uit China naar Heerenveen

LEEWARDER COURANT 10 januari 2014, pag. 1

Tweede zuivelfabriek uit China naar Heerenveen

HEERENVEEN – Een tweede Chinese zuivelfabriek wil zich vestigen in Heerenveen. Het gaat om een poederfabriek voor de voedingssector.

Een delegatie investeerders uit Heve, vlak bij de miljoenenstad Nam King, is meerdere malen op bezoek geweest. Heerenveen is uitgenodigd voor een tegenbezoek.

Op het IBF aan de snelweg A7 ver-

rijst al een poederfabriek van Ausnutria **Hyproca**, ook uit China. Verder wordt er voor tientallen miljoenen euro's gebouwd aan een nieuwe kaasfabriek (A-ware) en een weipoederfabriek (Fonterra). Alle reden voor optimisme, vindt burgemeester Tjeerd van der Zwan. Hij verwacht dat er in 2014 in de gemeente duizend nieuwe banen bijkomen.

> pagina 25

Europese landbouwsteun gaat op in verhoging grondprijis

• LEI-economen: Tweederde pas uitkeren bij calamiteiten

Door Aan Dirk van der Meulen

Groningen De circa 42 miljard euro die de Europese Unie jaarlijks uitkeert aan boeren en tuinders kan veel effectiever worden ingezet.

Dat vindt het *Landbouw Economisch Instituut* (LEI). LEI-economen hebben het plan gelanceerd om de daadwerkelijke inkomenssteun te reduceren tot een derde van het budget. Bepijferd is dat alle boeren en tuinders dan een gegarandeerd minimum-inkomen kunnen ontvangen. Daarmee wordt voldaan aan een belangrijk doel van het Europees landbouwbeleid. De overige tweederde van het budget zou pas uitgekeerd moeten worden bij calamiteiten - zoals slecht weer en ziektes - en als investeringsbijdrage bij innovaties en ruilverkavelingen.

Het instituut is niet erg gecharmeerd van het nieuwe landbouwbeleid voor de Europese boeren. Dat gaat uit van een vaste premie per hectare landbouwgrond (in 2019 bijna 400 euro), ongeacht welke prijzen de agrariërs voor hun producten ontvangen.

De hectarepremie zal de gronden pachtprizen doen stijgen, zo voorzien de LEI-economen. „In Nederland met zo'n 9000 euro per hectare. Per saldo heeft een actieve boer dan weinig aan een hectarepremie”, aldus LEI-medewerker Krijn Poppe. Nu nog keert Europa het meeste geld uit aan rundveehouders en akkerbouwers die een vaste bedrijfstoelage ontvangen op basis van rechten uit het verleden.

De timing van het voorstel is opmerkelijk, omdat Europa minimaal tot en met 2020 vastzit aan het nieuwe landbouwbeleid. Het instituut wil echter een discussie aanzwengelen, omdat Nederland in 2016 voorzitter is van de Europese Unie. In dat jaar vindt ook de evaluatie plaats van het nieuwe Europese landbouwbeleid.

Klaas Johan Osinga, GLB-deskundige van boerenorganisatie LTO-Nederland, spreekt van een aardige gedachteoefening. De vaststelling van de inkomensbijdrage die een minimuminkomen per boer garandeert, lijkt hem echter zeer omslachtig en bureaucratisch.

Leeuwarder Courant 2014-01-11

Boeren houden hun koeien vast

Moeilijk jaar voor veemarkt door teruglopende aanvoer

AAN DIRK VAN DER MEULEN

LEEWARDEN - Het aantal verhandelde slachtkoeien op de veemarkt van Leeuwarden is het afgelopen jaar fors afgenomen.

Er werden 21.150 runderen aangevoerd tegen 24.150 in 2012. Dat is een afname van ruim 12 procent. De verklaring is een zeer bijzonder jaar in de melkveehouderij, waardoor boeren om meerdere redenen geen afstand wilden doen van melkkoeien.

Vanwege de matige kwaliteit van het ruwvoer hadden melkveehouders in de eerste maanden van het jaar moeite om hun melkquotum vol te melken. Alle dieren waren nodig om de superheffingvrije liters melk zoveel mogelijk te benutten. Toen deze zomer de melkproductie wel weer goed op gang kwam, hielden de boeren de koeien vast vanwege de hoge melkprijs.

Een andere factor is de speculatie over dierrechten. Melkveehouders voorzagen dat staatssecretaris Sharon Dijksma van Landbouw deze zou invoeren vanwege het mestbeleid en dat 2013 het referentiejaar zou zijn.

Dijksma besloot eind vorig jaar echter om de melkveehouderij te vrijwaren van dierrechten en deze te handhaven voor varkens- en pluimveehouders.

De vooruitzichten voor de veemarkt zijn dit jaar een stuk beter, verklaart voorzitter Andries Kingma. Nu een forse overschrijding van het quotum dreigt, zijn boeren wel genoodzaakt om vee af te stoten. Donderdag werden 560 koeien verhandeld. „En dat is in pittige oanfier”, verklaart Kingma. Het aantal verhandelde schapen en kalveren steeg licht tot respectievelijk 65.000 en 41.200 dieren.

Veehandelaren, transporteurs en waaghouders gaan samen

Onlangs is besloten dat de *Nederlandse Bond van Handelaren in Vee* (NBHV, 860 leden) een fusie aangaat met de *Nederlandse Bond van Waaghouders* (30 leden) en *Veetrans*, de organisatie van veetransporteurs (80 leden). Vanwege de complexe regelgeving is het beter om de krachten te bundelen, aldus Kingma. Waaghouders zijn eigenaar van veeverzamelplaatsen. Het verschil met een veemarkt is dat er geen handel gedreven wordt. De naam van de nieuwe organisatie is nog niet bekend.

Leeuwarder Courant 2014-01-15

Meer vee dupeert samenleving

Milieudefensie: extra kosten voor natuur volksgezondheid en drinkwater
LTO: enorme investeringen in stallen voor reductie ammoniak

LEEUWARDEN - Een groeiende melkveehouderijsector zadelt de maatschappij met hoge kosten op, zo heeft Milieudefensie becijferd.

Als het aantal melkkoeien de komende jaren met 20 procent groeit, zou het om een kostenpost gaan van jaarlijks ruim € 350 miljoen. „Meer mest en ammoniak en meer fijnstof berokkenen schade aan natuur en volksgezondheid. Bovendien zijn extra investeringen nodig om drinkwater te zuiveren”, verklaart campagneleider Jacomijn Plumers van Milieudefensie. De meerkosten zijn becijferd op basis van een rekenmodel van het bureau CE Delft.

Milieudefensie hoopt met het onderzoek te bewerkstelligen dat de Tweede Kamer het mestbeleid van staatssecretaris Sharon Dijksma van Economische Zaken afwijst. Onderdeel van dit beleid is dat de melkveehouderij gevrijwaard blijft van dierrechten, ook als Brussel in 2015 de melkquotering afschaft en melkveehouders in principe net zoveel melk mogen leveren als ze zelf willen. Dijksma vertrouwt erop dat de sector op eigen kracht het mestprobleem weet op te lossen. De Tweede Kamer zou in eerste instantie op 29 januari in debat gaan met de PvdA-staatssecretaris over deze kwestie, maar dat is inmiddels uitgesteld tot eind februari.

Enquêtes onder boeren tonen aan dat melkveestapel en melkplas na 2015 met zo'n 15 tot 20 procent zullen groeien. Volgens Milieudefensie is dat een ongewenste ontwikkeling vanwege de effecten op volksgezondheid en natuur. De natuur- en milieuorganisatie vindt daarom dat er

ook in de melkveehouderij dierrechten moeten komen of een maximale hoeveelheid melk per hectare (13.000 liter, ongeveer 1,5 koe).

Boerenorganisatie LTO Nederland beticht Milieudefensie van eenzijdigheid. „Ze zouden ook eens een onderzoek moeten doen naar alle investeringen in nieuwe stallen om de ammoniakuitstoot terug te dringen”, verklaart woordvoerder Jack Luiten. Hij wijst er verder op dat Nederland in 1985 nog ruim 2 miljoen koeien telde tegen bijna 1,5 miljoen in 2012. „Laten we het wel even in perspectief plaatsen.”

Alfa Accountants becijferde onlangs dat, op basis van de huidige cijfers, een groot deel van de melkveehouders met een mestoverschot kampt waarvan een deel verplicht verwerkt moeten worden. In Noord-Nederland zou het gaan om een kwart van de boeren, in Oost- en Zuid-Nederland om driekwart.

Leeuwarder Courant 2014-01-29

Landhonger boeren compenseer overheid

Landbouwgrond in Flevopolder duurste van Nederland

AAN DIRK VAN DER MEULEN

NIEUWEGEIN - Ondanks de afnemende rol van de overheid op agrarische grondmarkt, zijn de prijzen voor gras- en bouwland het afgelopen jaar licht gestegen in Noord-Nederland.

Dit concludeert de vakgroep *Agrarisch & Landelijk Vastgoed* van makelaarsorganisatie NVM. In alle regio's ging het om een stijging van enkele duizenden euro's per hectare. De toename is een gevolg van de aantrekkende vraag uit zowel de melkveehouderij als de akkerbouw. Beide sectoren boerden het afgelopen goed. Met de aankoop van grond proberen ze het bedrijf te versterken. Melkveehouders proberen daarnaast met extra grond het mestoverschot te reduceren. Daarmee vermijden ze of besparen ze op de kosten voor de verplichte mestverwerking die vanaf dit jaar een feit is.

Ook beleggers zorgden voor stijgende grondprijzen. Door de lage rente wordt investeren in landbouwgrond gezien als een aantrekkelijke belegging. Ze compenseren de afwezigheid van overheden die beduidend minder actief zijn op de grondmarkt voor nieuwe bouwkeuzes en bedrijventerreinen.

De gemiddelde prijs voor grasland in het noordelijke weidegebied en in de Veenkoloniën en het Oldambt kwam vorig jaar uit op gemiddeld €37.500 per hectare, in de Noord-Friese bouwhoek en in het Groninger Hogeland was dat €52.500. Bouwland laat een diverser beeld zien: langs de Waddenkust ligt de prijs op gemiddeld €57.500 terwijl in het noordelijke weidegebied en De Veenkoloniën/het Oldambt respectievelijk €42.500 en €37.500 neergeteld moest worden.

Ook in Oost- en West-Nederland was sprake van licht stijgende prijzen. In het Zuiden bleven de prijzen stabiel. De duurste landbouwgrond ligt in de Flevoland en in de Wieringermeer. De agrarische vastgoedmarkt ontwikkelt zich nog altijd stroef, hoewel op de markt voor woonboerderijen sprake is van een lichte verbetering. Er werden meer woonboerderijen verkocht en de verkooptijd daalde. De verkopers nemen genoegen met een lagere prijs. Die daal-

de vorig jaar met 8 procent. Voorzitter Arjan van der Waaij van de NVM-vakgroep doet weer een oproep aan de overheid om de ruimtelijke mogelijkheden van voormalige boerderen en opstallen te verruimen. „Dat vergroot de leefbaarheid en voorkomt verpaupering. Door de combinatie van wonen en werken is qua financiering meer mogelijk.”

Verder pleit hij voor sloopregelingen en terughoudendheid bij nieuwbouw. „Een aanpak van leegstand en verrommeling werkt alleen als er schaarste wordt gecreëerd.”

Grondprijsniveaus per landbouwgebied

Grasland

Bouwland

© DvhN 290214 | NVM Agrarisch & Landelijk Vastgoed

Leeuwarder Courant 2014-02-07

'Subsidies landbouw noodzakelijk'

Uurloon agrariër 40 procent van dat van gemiddelde werknemer

AAN DIRK VAN DER MEULEN

WAGENINGEN Nederland legt een enorme kruideniersmentaliteit aan de dag als het gaat om Europese landbouwsubsidies.

Dat betoogde **Herman Versteijlen**, directeur Agrarische Markten van de Europese Commissie, donderdag in Wageningen op een bijeenkomst die was georganiseerd door de Vertegenwoordiging van de Europese Commissie in Nederland. Hij reageerde daarmee op een publieksfilmpje waarin veel kritiek werd geuit op de Europese bureaucratie en de landbouwsubsidies.

Volgens Versteijlen zijn de subsidies bittere noodzaak voor een fatsoenlijk inkomen voor de Europese boeren.

Hij wees op een studie waaruit blijkt dat het gemiddelde uurloon van agrariërs 40 procent bedraagt van het uurloon van de gemiddelde Europese werknemer. De inkomenstoelage is ook logisch, aldus de Nederlandse topambtenaar, omdat Europese boeren moeten voldoen aan strengere eisen op het gebied van milieu en dierenwelzijn dan hun concurrenten op de wereldmarkt. „En die burger, die merkt het amper in zijn portemonnee. Van ons inkomen spenderen we zo'n 12,5 procent aan voedsel. Daarvan is 0,5 procentpunt bestemd voor de Europese boeren die daarmee de burger een overweldigend aanbod voedsel voorschotelen”, zo verklaarde Versteijlen.

Illustratief voor de kruideniersmentaliteit noemde hij het optreden van de toenmalige CDA-premier Jan Peter Balkenende en Gerrit Zalm (Financiën, VVD) in 2002. Het tweetal verzette zich fel tegen het akkoord van de Franse premier Jacques Chirac en de Duitse bondskanselier Gerhard Schröder om het landbouwbudget te verhogen met 1,5 procent vanwege de toetreding van tien Oost-Europese landen tot de Europese Unie. Dat werd uiteindelijk 1 procent. Balkenende en Zalm presenteerden dat als een grote overwinning: Nederland hoefde hierdoor 12,5 miljoen euro minder af te dragen aan de EU. Dat de Nederlandse landbouw de export naar deze nieuwe lidstaten enorm zag toenemen met al snel een handelsoverschot van 500 miljoen euro werd niet genoemd. „Terwijl Zalm het wel degelijk wist.”

De Europese boeren krijgen jaarlijks circa 40 miljard euro aan subsidie. Daarvan wordt 830 miljoen overgeboekt naar Nederlandse agrariërs.

In het nieuwe Europese landbouwbeleid van 2014 tot en met 2020 wordt dit teruggeschroefd tot 770 miljoen euro. Nieuw daarin is dat dit budget wordt verdeeld over alle landbouwhectares en niet meer gekoppeld is aan de voormalige productie van melk, granen, rundvlees en zetmeelaardappelen. Dat betekent dat vooral kalverhouders en zetmeelaardappelteilers een enorme veer moeten laten, terwijl bijvoorbeeld de Friese pootaardappelteilers meer Europese subsidie uitgekeerd krijgen.

Leeuwarder Courant 2014-02-14

Recordboete dreigt voor melkveehouders

Perfect weer zorgt voor hoge melkproductie

AAN DIRK VAN DER MEULEN

LEEWARDEN De Nederlandse melkveehouderij stevent af op de betaling van een recordhoge superheffing van mogelijk zo'n 150 miljoen euro.

Dit betekent dat 18.000 melkveehouders een boete moeten van betalen van gemiddeld 8300 euro voor het overschrijden van hun melkquotum. Ze hebben nog twee maanden om de melkproductie af te zwakken. Op 1 april maakt de Europese Unie de balans op.

De dreigende megaboete is vele malen hoger dan de superheffing in voorgaande jaren. In 2011/'12 bedroeg de boete 16,9 miljoen euro, in 2010/'11 39,6 miljoen en in 2009/'10 bijna 14 miljoen euro.

Tot en met 31 januari hadden de melkveehouders dit quotumjaar ruim 6 procent meer geleverd dan vorig jaar, zo heeft het Productschap Zuivel becijferd. Het daadwerkelijke overschot bedraagt 4,6 procent, doordat het Nederlandse quotum dit jaar met 1 procent is verhoogd en de melkproductie vorig jaar 0,4 procent onder het quotum lag. Op een totaal melkquotum van

bijna 12 miljard liter betekent dit dat over een melkplas van ongeveer 550 miljoen kilo superheffing betaald moet worden. De superheffing bedraagt bijna 28 cent per kilo.

De forse overschrijding komt vooral door de optimale weersomstandigheden in het voorjaar en de zomer van vorig jaar. Volgens Geart Kooistra uit Ee, voorzitter van LTO Noord Fryslân, waren de omstandigheden om te weiden perfect en er kon een goede kwaliteit wintervoer geogst worden.

Op de achtergrond speelde ook de dierrechtendiscussie een rol, vermoedt hij. Melkveehouders anticipeerden op een mogelijke invoering van dierrechten door meer vee dan anders aan te houden. Eind vorig jaar werd duidelijk dat staatssecretaris Sharon Dijksma van Economische Zaken afziet van dierrechten in de melkveehouderij.

Een verzachtende omstandigheid is dat de melkprijs historisch hoog is. Het verschil tussen superheffing en melkprijs is groter dan ooit. Boeren die voor de overproductie nauwelijks extra kosten hoeven te maken, spelen mogelijk quitte, aldus Kooistra.

Staatssecretaris Dijksma zal in Brussel pleiten voor een versoepeling van de superheffing. Ze heeft dit de Tweede Kamer toegezegd. Politiek Den Haag vindt een hoge superheffing onzinnig omdat de Europese melkquotering op 1 april wordt afgeschaft en de zuiveloverschotten nihil zijn. Het lijkt een kansloze missie, omdat het merendeel van de lidstaten niets voelt voor een aanpassing van de quoteringsregels vóór 2015.

Leeuwarder Courant 2014-02-15

Boerengilde kansrijker dan biologisch

AAN DIRK VAN DER MEULEN

LEEWARDEN „Zuivel van het Boerengilde heeft meer groeipotentie dan het biologische segment.”

Dat verklaarde Catharinus Wierda vrijdag in het Natuurmuseum in Leeuwarden, bij de presentatie van de eerste vier Friese melkveehouders die tot het Boerengilde zijn toegetreden. „Zij combineren een koe- en natuurvriendelijke manier van boeren tegen lagere kosten dan bij een biologische bedrijfsvoering. Boerengilde-zuivel zal dan ook goedkoper zijn biologische zuivel, terwijl mensen toch een grote bijdrage leveren aan natuur, weidevogels en dierenwelzijn”, zegt Wierda, die op treedt als adviseur en makelaar van het Boerengilde.

Wierda, voorheen directeur duurzaamheid van zuivelcoöperatie *Cono*, moet nog contracten afsluiten met supermarkten en melkverwerkers, maar hij is overtuigd van het succes. „Ik kan nog geen namen noemen, maar diverse partijen beschouwen het concept als zeer kansrijk.” Wierda voorziet binnen vier jaar een groei naar honderd Gildeboeren.

Deze groep veehouders reserveert 20 procent van zijn areaal voor weidevogelbeheer. De eerste snee van dit kruidenrijke 'fugeltsjelán' wordt geogst als hooi. Dat moet de gezondheid van de koeien ten goede komen. Bovendien laten de boeren het vee een half jaar weiden en niet 120 dagen zoals zuivelbedrijven voorschrijven voor de uitkering van een weidemelkpremie. Al met al hopen de veehouders zo de gemiddelde leeftijd van hun melkveestapel te verhogen van 5,9 jaar naar 7 jaar.

De vier veehouders zijn Klaas Oevering en Sjirk Reijenga uit Idzegea, Jelle Zeilstra uit Gaastmeer en Jelle Osinga uit Oudega (SWF). Het viertal, met een gezamenlijk melkquotum van 2,7 miljoen kilo, kent elkaar van de Skriezekrite Idzegea. „Wy buorkje yn in prachtich gebiet en dat wolle wy graach sa hálde. Mar wy ha altyd tocht: us wurkwize moat better yn de merk te setten wêze”, verklaart Osinga. Daarop benaderden ze Wierda voor een bedrijfsplan. Drie van de vier boeren leverden voorheen melk aan DOC in Hoogeveen. Omdat deze kaascoöperatie geen heil zag in de Boerengilde-aanpak, zijn ze begin dit jaar toegetreden tot *NoorderlandMelk*. „Deze melkleveranciersvereniging weet goed hoe ze melk moeten wegzetten”, aldus Wierda.

Dagblad van het Noorden 2014-02-21

OPINIE EUROPESE LANDBOUW

De Nederlandse melkveehouderij stevent af op de betaling van een recordboete aan superheffing. Brussel moet deze heffing op overproductie kwijtschelden omdat er van overproductie geen sprake is.

Brussel moet afzien van superheffing

Aan Dirk van der Meulen¹

Bijna 12 miljard kilo melk. Dat is de totale melkplas die de 18.000 Nederlandse melkveehouders gezamenlijk heffingvrij mogen produceren. Overschrijden ze deze hoeveelheid, dan moeten ze een boete betalen, bijna 28 cent per kilo melk. De welbekende superheffing. Dit jaar kan die boete wel eens hoger uitvallen dan ooit, want de koeien produceren gemakkelijk grote hoeveelheden melk door de goede kwaliteit van het wintervoer en de ideale weideomstandigheden in het voorjaar en de zomer. Tot en met januari bedraagt de overschrijding ruim 4,5 procent.

Melkveehouders hebben nog tot en met 31 maart de tijd de bakens te verzetten, want dan loopt het Europese melkproductiejaar af. Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan, want de melkproductie snel afbouwen is nadelig voor de gezondheid van de koe. Bovendien begint de melkveehouder het nieuwe quotumjaar met een achterstand.

Als de overschrijding op 1 april nog altijd 4,5 procent is, bedraagt de boete zo'n 150 miljoen euro. Dat zou een absoluut record zijn. Omgerekend per kilogram melk is dat bijna 28 cent. Omgerekend per melkveehouderijbedrijf betekent dat een boete van zo'n 8300 euro. De exacte omvang wordt mede bepaald door het vetgehalte van de melk.

Zo'n boete is uiteraard sneu geld. Eigen schuld, dikke bult, zou je zeggen. Maar dat is nogal kort door de bocht. Het is in dit verband verstandig het hoe en waarom van de superheffing en de melkquotering nog eens na te gaan. Ze werden ingevoerd op 1 april 1984 om een einde te maken aan de dure boter- en melkpoederbergen. Miljarden guldens kostte het destijds om de overschotten uit de markt te halen en ze met exportsteun buiten Europa af te zetten. Met de quotering werden boterbergen heuveltjes en betaalden boeren een forse bijdrage aan de afzet.

De afgelopen jaren zijn de kosten voor het zuivelbeleid marginaal. Europa heeft daarop vorig jaar definitief besloten per 1 april 2015 de superheffing en melkquotering af te schaffen. Toch

¹ Aan Dirk van der Meulen is economioredacteur LC / DvhN

blijft Brussel superheffing innen, hoewel er geen kilo boter of melkpoeder meer opgekocht hoeft te worden. De huidige hoge melkprijs van zo'n 43 cent per kilo is het beste bewijs dat de zuivelmarkt ronduit gezond is. De wereldmarkt neemt moeiteloos de extra geproduceerde liters melk op. Waarom dan boeren belasten met een onzinnige boete die volgend jaar toch van de baan is?

Staatssecretaris Sharon Dijksma (PvdA) van Economische Zaken zal in Brussel pleiten voor een versoepeling van de superheffing, zo heeft ze de Tweede Kamer toegezegd. 'Steun voor het Nederlandse voorstel voor zachte landing in de zuivelsector neemt toe', twitterde Dijksma maandag. Toch lijkt het een kansloze missie, om twee redenen. Allereerst is het de superheffing al net zo vergaan als vele andere doelbelastingen.

Ooit werd de motorrijtuigenbelasting ingevoerd voor wegeaanleg en -onderhoud. Nu zijn de inkomsten niet meer weg te denken uit de algemene publieke middelen. Zo zal ook Europa blijven vasthouden aan de superheffing zo lang het nog mogelijk is.

Een andere reden is dat het merendeel van de lidstaten niets voelt voor een aanpassing van de quoteringsregels vóór 2015. Deze landen, met een niet-exporterende zuivelsector, vinden het maar wat mooi dat de concurrenten uit Nederland en onder meer Denemarken een boete moeten betalen.

LEEUWARDER COURANT

04 maart 2014, pag. 14

Lichte daling van melkprijs

AMERSFOORT FrieslandCampina heeft de melkprijs voor zijn melkveehouders in maart verlaagd van 43 naar 42,5 cent per kilo melk. Ten opzichte van dezelfde maand vorig jaar ligt de melkprijs nog altijd op een hoog niveau. Toen keerde het zuivelconcern 34,5 cent per kilo uit. De melkprijs voor de biologische melkveehouders blijft stabiel op 49,75 cent.

Melkveehouders trots op lobby dierrechten ²

Natuur en Milieu haalde alles uit de kast voor koerechten

AAN DIRK VAN DER MEULEN

JOURE Melkveehouderijbestuurders zijn trots dat ze de komst van dierrechten hebben weten te voorkomen.

Dat bleek gisteren in Joure op een bijeenkomst van boerenorganisatie LTO Noord voor melkveeouders. De vakgroepsleden Janita ter Berge uit Steggerda en Dirk Bruins uit Dwingeloo benadrukten dat vooral Natuur en Milieu alles uit de kast heeft gehaald om ook de melkveehouderij dierrechten op te leggen. „Toch is het ons gelukt om staatssecretaris Sharon Dijksma (Economische Zaken) te overtuigen van ons verhaal”, verklaarde Ter Berge. „En dat is toch wel opmerkelijk”, zo vulde Bruins aan, „omdat een belangrijk adviesorgaan van het Planbureau voor de Leefomgeving, vreest dat de mestverwerking in Nederland onvoldoende van de grond komt.”

Dijksma (PvdA) wilde in eerste instantie ook de melkveehouderij dierrechten opleggen om het mestoverschot te beteugelen. Dat zou melkveeouders op hoge kosten jagen bij de uitbreiding van hun bedrijf en een rem zetten op de groei van de zuivelsector met wereldwijd een enorme groeipotentie. Uiteindelijk besloot de staatssecretaris om de dierrechten in de intensieve veehouderij te handhaven en de melkveehouderij te ontzien. „Een college in de varkenshouderij complimenteerde ons niet onze lobby”, zei Bruins.

Dijksma besloot hiertoe nadat LTO en NZO (de zuivelbranche) harde toezeggingen deden over het behoud van grondgebondenheid (mest zoveel mogelijk afzetten op eigen land) en weidgang. Bovendien gaan beide sectoren de Kringloopwijzer stimuleren. Daarmee krijgen melkveeouders een goed inzicht in de mineralenstromen op het bedrijf waardoor ze fosfaat- en stikstofverliezen kunnen verminderen.

Ondanks beloftes voor grondgebondenheid, probeert LTO Noord al te starre regelgeving van provincies over die grondgebonden te voorkomen. Ook als die regelgeving uitermate soepel lijkt. Zo willen gedeputeerde staten van Fryslân in de verordening Romte opnemen dat mest en ruwvoer voor minimaal de helft afgezet moet worden danwel afkomstig moet zijn van eigen grond binnen een straal van 15 kilometer van het bedrijf. LTO Noord vindt die afstandsnorm te beperkend. „Die werken verlamdend op de bedrijfsvoering, zeker voor bedrijven die gevestigd zijn bij de kust of een stedelijk gebied.”

---

2 Zie DvhN 2014-10-21 over 'terugkrabbelen' LTO is bang voor 'cowboyachtige boeren.'.....

Topjaar voor FrieslandCampina

AAN DIRK VAN DER MEULEN

AMERSFOORT Ondanks een forse afwaardering in Europa kan FrieslandCampina zijn melkveehouders toch een recordmelkprijs en nabetaling uitkeren.

Het beloofde een recordfestival te worden, de presentatie van de jaarcijfers van zuivelconcern FrieslandCampina. Het is al geruime tijd bekend dat 2013 een uitzonderlijk goed zuiveljaar was, met een groeiende vraag uit Azië, Rusland en Afrika. Boekhoudregels, die een paar jaar geleden aangescherpt werden, gooiden echter roet in het eten.

FrieslandCampina moest een zogeheten goodwill impairment (een bijzondere waardevermindering) toepassen voor de Europese activiteiten doordat de verkopen en winstmarges al geruime tijd onder druk staan en dat voorlopig ook zullen blijven. Het gaat om een bedrag van 200 miljoen euro. Daardoor kwam de winst niet uit op 357 miljoen euro, maar op 157 miljoen euro. Ten opzichte van 2012 is dat een afname van 43,5 procent.

Normaal gesproken treft een winstdaling melkveehouders in de beurs doordat 50 procent van de winst uitgekeerd wordt als nabetaling. FrieslandCampina zou dus 100 miljoen euro minder hoeven af te dragen. Directie en bestuur besloten echter om de afschrijving buiten beschouwing te laten. „Veel beursgenoteerde ondernemingen doen dat ook. Afboekingen hebben geen invloed op het dividend”, zo motiveerde financieel-directeur Kees Gielen het besluit.

Daardoor konden de melkveehouders toch nog een recordnabetaling ontvangen van ruim 3 cent per kilo melk bovenop de al uitgekeerde garantieprijs van 39,45 cent, eveneens een record. Daarmee komt de totale melkprijs uit op 42,49 cent per kilo melk. Boeren die aan weidengang doen, mogen er nog een halve cent bij optellen.

„Met deze melkprijs doen we het beduidend beter dan de concurrentie in Noordwest-Europa”, glunderde Gielen.

Een gemiddeld melkveebedrijf met 700.000 kilo melk beurt dit jaar bijna 40.000 euro meer aan melkgeld dan vorig jaar. Het vorige melkprijsrecord dateert van 2011 toen FrieslandCampina 38,77 cent per kilo melk uitkeerde.

Vooraf door die hoge melkprijs steeg de omzet van FrieslandCampina fors: met bijna 11 procent naar 11,4 miljard euro.

DvhN 2014-03-22

Melkprijs DOC Hoogeveen 2013 40,98 ct

LC 2014-03-25

Cono claimt hoogste constante melkprijs – 42,78 ct.

LEEWARDER COURANT 25 maart 2014, pag. 12

Cono claimt hoogste contante melkprijs

WEST-BEEMSTER Cono Kaasmakers in het Noord-Hollandse West-Beemster keert zijn melkveehouders een melkprijs uit van 42,78 cent per kilo melk.

Dat is inclusief de premies voor weidegang en het caring-dairy programma voor ijsmaker Ben en Jerry's. De Noord-Hollandse kaas-coöperatie beweert dat het daarmee de hoogste contante melkprijs van Nederland uitkeert.

FrieslandCampina presenteert de weliswaar een iets hogere prijs - 42,80 cent per kilo melk, inclusief de gemiddelde weidemelkpremie - maar daarin is ook de uitgifte van ledenobligaties opgenomen van omgerekend 1,23 cent per kilo. Dit bedrag wordt pas uitgekeerd bij bedrijfsbeëindiging. Cono telt circa 500 leden-melkveehouders en verwerkt jaarlijks 330 miljoen kilo melk tot kaas. Het bekendste merk is Beemster.

DAGBLAD VAN HET
NOORDEN

22 maart 2014, pag. 36

Melkprijs DOC: 40,98 cent per kilo

HOOGEVEEN Zuivelbedrijf DOC Kaas in Hoogeveen keert zijn ruim 1100 melkveehouders over het afgelopen jaar een melkprijs uit van 40,98 cent per kilo. Dat is zo'n 6 cent meer dan in 2012. Het zuivelconcern voegt 0,32 cent per kilo melk toe aan de reserves. De melkprijs is 1,51 cent lager dan die van FrieslandCampina. Voor een gemiddeld melkveebedrijf resulteert dat in een verschil aan melkgeld van ruim 10.000 euro.

Leeuwarder Courant 2014-03-25

EU scherpt mestnorm voor Nederland aan. Minder mest over zandgronden en maïsackers

AAN DIRK VAN DER MEULEN

LEEWARDEN Europa verleent de Nederlandse landbouw ook voor de komende vier jaar een ontheffing van de Nitraatrichtlijn, maar deze wordt wel aangescherpt.

De aanscherping houdt in dat boeren in de zandgebieden in Overijssel, Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant en Limburg iets minder dierlijke mest over hun land mogen uitrijden. Voor alle boeren in Nederland geldt dat ze minder maïs moeten telen, willen ze voor de ontheffing (**derogatie** in Brussels jargon) in aanmerking komen. Dat schrijft staatssecretaris Sharon Dijksma van Economische Zaken de Tweede Kamer.

De eind jaren negentig ingevoerde Europese **Nitraatrichtlijn** heeft als doel het verminderen van waterverontreiniging door nitraten uit de landbouw. De algemene regel is dat een hectare landbouwgrond jaarlijks bemest mag worden met hooguit 170 kilo stikstof uit dierlijke mest. Nederland kent al acht jaar een uitzondering voor grasland van 250 kilo stikstof. Een voorwaarde is dat een veehouder op hooguit 30 procent van zijn areaal maïs teelt. De derogatie is van groot belang. Zonder deze ontheffing zou Nederland de veestapel fors moeten inkrimpen.

De Europese Commissie wil de derogatie voor de zandgebieden in Zuid- en Oost-Nederland aanscherpen tot 230 kilo stikstof, omdat de kwaliteit van het grondwater in deze gebieden nog niet voldoet aan de normen. Daarnaast mogen veehouders in geheel Nederland hooguit 20

procent maïs telen, willen ze voor derogatie in aanmerking komen. Op zandgronden en maïs-akkers spoelen meststoffen sneller uit naar het grond- en slootwater.

De Europese Commissie stelt als voorwaarde dat de Tweede Kamer akkoord gaat met het mestbeleid dat Dijkema medio december vorig jaar presenteerde. Dat houdt in dat het systeem van dierrechten gehandhaafd blijft voor de varkens- en pluimveehouderij zodat deze sectoren niet kunnen groeien. De melkveehouderij moet een grondgebonden sector blijven met veel aandacht voor weidegang.

Dijkema heeft met het binnenhalen van de derogatie ook een aantal vrijstellingen binnengehaald. Zo mogen onder meer de boeren in de Noardlike Fryske Wâlden doorgaan met hun proef voor het bovengronds uitrijden van drijfmest. Daarnaast mag in er in de Veenkoloniën bovengronds drijfmest uitgereden worden om winderosie te bestrijden.

<https://mijn.rvo.nl/derogatie>

U mag op landbouwgrond 170 kilogram stikstof uit dierlijke mest per hectare per jaar gebruiken. Dit mag u verhogen naar 250 of 230 kilogram als u voldoet aan de voorwaarden voor derogatie. De wijzigingen en voorwaarden voor 2014 vindt u op deze pagina. U kon zich van 1 mei tot en met 13 juni aanmelden via Direct regelen.

Wijziging voor derogatie 2014 – 2017

Nederland heeft opnieuw derogatie gekregen. Er zijn wel wijzigingen ten opzichte van voorgaande jaren. De wijzigingen staan hier in het kort op een rij.

- Als u voldoet aan de voorwaarden, dan mag u 250 kg stikstof uit graasdierenmest gebruiken. Heeft u zand- en lössgronden in gebruik die liggen in de provincie Overijssel, Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant of Limburg, dan mag u voor die percelen 230 kg stikstof per hectare per jaar in de vorm van graasdierenmest gebruiken.
- Minimaal 80% van uw totale oppervlakte landbouwgrond moet grasland zijn.* Heeft u in 2014 minder dan 80% grasland, dan kunt u in aanmerking komen voor een voorziening. Hiervoor gelden wel voorwaarden. Deze vindt u op deze pagina onder Voorwaarden.
- Voor derogatie 2014 meldt u zich voor 14 juni 2014 aan.
- U stelt het bemestingsplan voor 14 juni 2014 op.
- Als u landbouwgrond opnieuw moet laten bemonsteren, doe dit dan ook voor 14 juni 2014.
- Heeft u nog geen opgave Aanvullende gegevens 2013 gedaan? Doe dan de opgave ook voor 14 juni 2014.
- U hoeft bij uw aanmelding derogatie de oppervlakte landbouwgrond niet meer in te vullen.
- Het tarief is verhoogd.
- Na uw aanmelding is de status: Aanvraag voorlopig geregistreerd.
- Wij schrijven het bedrag van uw rekening af in het laatste kwartaal van 2014.

* Was 70 % / De overblijvende 20 % zal vaak maïs zijn (ZHN.)

Slikken of stikken met strengere mestnormen 2014-2017

Dijksma: 'We hebben dit er echt uit moeten slepen'

Nynke Smedeman

DEN HAAG De Tweede Kamer kan niets doen aan de scherpere mestnormen die Brussel Nederland oplegt. „Het is slikken of stikken”, concludeert Kamerlid Carla Dik-Faber van de ChristenUnie.

Europa verleent onze landbouw ook voor de komende vier jaar ontheffing van de Nitraatrichtlijn, maar deze wordt wel aangescherpt. Gooit Nederland de kont tegen de krib, dan gaat het hele stelsel overboord en moet de veestapel fors inkrimpen. „Dan zijn we veel verder van huis”, reageert Kamerlid Sjoera Dijkers (PvdA). „Het zit helaas vast op Brusselse dominantie”, zegt Elbert Dijkgraaf van de SGP.

De aanscherping houdt in dat boeren in zandgebieden in Overijssel, Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant en Limburg minder dierlijke mest over hun land mogen uitrijden. Voor alle boeren geldt dat ze minder mais mogen telen om de ontheffing (derogatie in Brussels jargon) te krijgen. Op zandgronden en maïsakkers spoelen meststoffen sneller uit naar het grond- en slootwater.

„We hebben dit er echt uit moeten slepen”, benadrukte staatssecretaris Sharon Dijksma van Economische Zaken gisteren. „Het is de eerste keer dat de Europese Commissie een lidstaat toestaat er twee normen op na te houden. We hadden ook de strengste norm van de zandgebieden voor heel het land kunnen krijgen.”

Versillende partijen maken zich zorgen over de verplichting om dit jaar op hooguit 20 procent van het areaal mais te verbouwen. Vorig jaar was dat nog 30 procent. „We veranderen de spelregels tijdens de wedstrijd”, vindt VVD-Kamerlid Helma Lodders.

De agrarische coöperaties Agrifirm en ForFarmers hebben Dijksma via een brandbrief laten weten dat de vermindering van het maisareaal hen opzadelt met een miljoenenstrop. Vanwege het vroege voorjaar is al veel zaaizaad uitgeleverd en zijn al vele bemestingsplannen gemaakt. „Een deel van het zaaizaad zal nu opgehaald en vernietigd moeten worden. Dat is toch niet uit te leggen”, zo stellen de directies van beide bedrijven.

Dijksma ziet geen kans hier onderuit te komen, maar gaat in Brussel wel praten over knelpunten voor dit jaar.

DAGBLAD VAN HET
NOORDEN

09 april 2014 , pag. 26

Tevergeefse actie LTO tegen mestbeleid

DEN HAAG Boerenorganisatie LTO Nederland heeft gisteren de Tweede Kamer een petitie aangeboden om het **mestbeleid** te versoepelen. Tevergeefs, want de Tweede Kamer ging in meerderheid akkoord met het nieuwe **mestbeleid** dat staatssecretaris Sharon Dijksma heeft opgesteld in samenspraak met de Europese Commissie. De LTO-petitie was de resultante van honderden reacties van boeren op dit akkoord.

Mestvergister als verdienmodel

Belangrijk dat overheid consistent blijft in mestbeleid

Kees Gorter uit Makkinga hoopt door de ombouw van zijn mestvergistingsinstallatie een bijdrage te leveren aan het terugdringen van het mestoverschot. En weer geld te verdienen met zijn vergister.

De oude installatie kon niet meer uit door de hoge prijs voor de producten die erin verwerkt konden worden. Met zijn nieuwe avontuur hoopt Gorter op meer succes. Belangrijk daarvoor is dat de overheid consequent blijft met haar mestbeleid en de komende jaren afziet van plotse aanpassingen die de mestmarkt weer op zijn kop zetten. Dat beleid schrijft nu voor dat veehouders verplicht zijn om een deel van hun mestoverschot af te zetten bij een mestverwerkingsbedrijf.

De mest moet zodanig bewerkt worden dat het buiten de Nederlandse landbouw af te zetten is. Als de Nederlandse veehouderij hier niet in slaagt, volgt een krimp van de veestapel, zo heeft staatssecretaris Sharon Dijksma van Economische Zaken aangekondigd.

Om dit onheil te voorkomen, besloten **23 veevoerfabrikanten** om een mestinvesteringsfonds op te zetten voor mestverwerking. Gorter meldde zich aan. Volgens hem vormen mestvergisting en -verwerking een perfecte combinatie.

Het mestfonds

Het mestinvesteringsfonds van de Nederlandse mengvoerbedrijven omvat 4,5 miljoen euro aan achtergestelde leningen. Er zijn inmiddels 78 mestverwerkingsprojecten ingediend, maar tot nu toe is alleen dat van Kees Gorter uit Makkinga goedgekeurd. Ruim de helft is afgewezen, omdat geen sprake was van een bewezen techniek, verklaart fondsmanager Mark Stals. Hij verwacht binnenkort drie of vier projecten te kunnen honoreren.

Gorter wist het Mestfondsbestuur te overtuigen en krijgt een achtergestelde lening. Het gaat om een derde van het totale investeringsbedrijf. De overige twee derde van de 0,5 miljoen euro is eigen financiering.

De perfecte combinatie bestaat hierin dat sprake is van een nieuw verdienmodel. In plaats van geld betalen voor bijproducten, ontvangt hij geld van veehouders met een mestoverschot. Daarnaast wordt de warmte die vrijkomt bij vergisting en voorheen verloren ging, nu gebruikt om de mest te hygiëniseren, oftewel gedurende minimaal een uur te verhitten op 72 graden. Naast een subsidie voor de stroom beurt Gorter hierdoor ook nog een warmtebonus.

De installatie heeft een capaciteit voor mest met 60.000 kilo fosfaat. Een voorwaarde voor de fondslening is dat minimaal 40.000 kilo fosfaat de grens overgaat. Wie de afnemers zijn, daar hoeft Gorter zich geen zorgen over te maken. Dat heeft hij uitbesteed aan de specialisten van Agrifirm, een van de grootste mengvoerproducenten van Nederland.

Gorter mikt er op dat veehouders niet alleen het verplichte deel van hun mestoverschot aan hem toevertrouwen “Mijn ideaal is om mest te bewerken tot iedere gewenste combinatie van fosfaat en stikstof. Zodoende kunnen boeren hun land optimaal bemesten en daardoor besparen op kunstmest.”

Hoog aanbod drukt melkprijs

AMERSFOORT FrieslandCampina heeft de melkprijs voor april voor zijn melkveehouders verlaagd van 42,5 cent naar 41,25 cent per kilo melk. Deze stevige daling kon niet uitblijven, omdat melkveehouders in heel Europa de melkproductie van hun veestapel fors hebben opgevoerd. Die ligt zo'n 5 procent hoger dan in dezelfde periode vorig jaar. In december piekte de melkprijs op 44 cent. De biologische melkveehouders beuren in april wel een hogere melkprijs: 51,25 cent per kilo melk. In maart was dat 49,75 cent.

SP-kamerlid: bij wet weidegang verplichten

DEN HAAG SP-kamerlid Henk van Gerven komt met een wetsvoorstel dat de zuivelsector verplicht om de koe in de wei te houden.

In het voorstel neemt Van Gerven op dat zuivelbedrijven verplicht worden om weidegang bij melkveehouders financieel te stimuleren. Een ander onderdeel is dat melkveebedrijven mogen uitbreiden als ze aan weidegang doen. „Een koe hoort gewoon in de wei en niet permanent op stal. Bovendien past het bij het Nederlandse landschap.”

In 2012 stond ongeveer 30 pro-

cent van de koeien het jaar rond op stal. Van Gerven vreest dat door het verdwijnen van het melkquotum op 1 april 2015 en de verwachte groei van de melkveehouderij nog meer koeien op stal blijven. „Om de reputatie van de sector en het welzijn van de koeien te beschermen, moeten we nu ingrijpen. En niet als het kalf verdrongen is.”

De landbouworganisaties hebben staatssecretaris Sharon Dijksma eind vorig jaar vorig jaar beloofd dat de melkveehouderij grondgebonden blijft en dat het aantal weidende koeien niet verder zal afnemen.

Leeuwarder Courant 2014-04-25

Einde melkquotum verstoort marktbeleid

TE GAST: DOOR MAURITS HETTINGA KOUDUM

Dit schrijven wordt beïnvloed door drie voorvallen uit mijn jeugd. Geboren zijnde in 1944 hebben de verhalen over de Tweede Wereldoorlog veel indruk op mij gemaakt. Daarnaast leerde ik op de lagere school: De geschiedenis herhaalt zich altijd.

Op mijn veertiende las ik het oorlogsvlugschrift 'je Maintiendrai'. Daarin stond de stelling, dat de grootste oorzaak van het ontstaan van conflicten grote inkomensverschillen zijn. Dit werd door zowel linkse als rechtse politici onderschreven.

Na oorlogse kabinetten hadden weinig moeite sociale wetten in te voeren. Voor de landbouw, die vóór beide wereldoorlogen in crises verkeerde, kwam een beleid: voldoende en betaalbaar voedsel voor de bevolking en een goed inkomen voor de boer. Van overheidswege werd een markt- en prijsbeleid voor landbouwproducten ingevoerd.

Omdat in andere sectoren de arbeidsbehoefte groot was, werd een beleid tot schaalvergroting in gang gezet. Werknemers in de landbouw vertrokken en boeren trachtten aan deze schaalvergroting te voldoen door te intensiveren. Het gevolg was dat in de jaren zeventig grote overschotten ontstonden en opbrengstprijzen onder druk kwamen te staan. Deze ontwikkeling had ook gevolgen voor het milieu.

De overheid, inmiddels de EU, moest, wilde men een markt- en prijsbeleid handhaven, in 1984 overgaan tot quotering van landbouwproducten, waarbij die van melk het ingrijpendst was.

Bij de invoering van de melkquotering onder aanvoering van de toen nog drie boerenorganisaties was veel verzet. Dit verstomde snel. De inlevering van 20 procent melkproductie werd goedge maakt door hogere opbrengstprijzen en lagere voerkosten.

Nu, na dertig jaar, functioneert de melkquotering nog steeds goed. Toch wordt door 10 tot 20 procent van de melkveehouders, die naast het boer zijn zich ook graag profileren als sterke ondernemers, het quotum als knellend ervaren. Dit en globalisering van de wereldhandel heeft Brussel doen besluiten de quotering in 2015 af te schaffen, zodat er een einde komt aan het markt- en prijsbeleid.

De verantwoordelijkheid voor een goede melkprijs, door vraag en aanbod in evenwicht te houden, ligt nu weer, zoals eerder, bij de producent. De coöperaties hadden als prioriteit de melkprijs hoog te houden, maar zijn veranderd in ondernemingen voor het maken van winst. Deze zullen dan ook niet zo snel een beleid voeren voor een evenwichtige vraag en aanbod, omdat melk als goedkope grondstof kan bijdragen aan winst van de onderneming.,

Na zeventig jaar markt- en prijsbeleid door de overheid, wordt 2015 weer als vóór 1940 en heeft de geschiedenis zich opnieuw herhaald. Laat ons hopen dat het er tot zover bij blijft.

Dagblad van het Noorden 2014-05-27

Vorig jaar meer mest in Nederland

Aan Dirk van der Meulen

GRONINGEN Na jaren van daling is de mestproductie van de Nederlandse veestapel vorig jaar weer toegenomen, zo heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek becijferd.

De totale productie kwam uit op 73,2 miljard kilo mest, bijna 2 miljard meer dan in 2012. De toename komt volledig op het conto van de melkveehouderij. De melkkoeien produceerden met bijna 58 miljard kilo ruim 2 miljard kilo meer dan in 2012.

Melkveehouders breiden hun veestapel uit vanwege het afschaffen van de melkquotering op 1 april volgend jaar. Ze kunnen dan net zoveel melk produceren als ze willen zonder dat ze een superheffing moeten betalen.

De omvang van de mestberg is van belang, vooral vanwege de bestanddelen stikstof en fosfaat. Een overschot hiervan vervuult het grond- en oppervlaktewater en de natuur. Het CBS heeft becijferd dat de mest 473 miljoen kilo stikstof bevat terwijl op de weilanden en akkers van de bedrijven 380 miljoen kilo uitgereden mag worden. Bij fosfaat gaat het respectievelijk om 165 miljoen en 135 miljoen kilo. Het verschil moet afgezet worden naar akkerbouwers en het buitenland. Sinds dit jaar geldt ook de verplichting dat een deel van het overschot verwerkt moet worden.

Mineralenspecialist Wiebren van Stralen van LTO Nederland stelt dat de stikstof- en fosfaatproductie nog binnen de milieugrenzen vallen. Die zijn vastgesteld, door Brussel en Den Haag, op 504 miljoen kilo voor stikstof en 173 miljoen kilo voor fosfaat.

De boerenorganisatie heeft met de overheid afgesproken dat bij een dreigende overschrijding het gebruik van fosfaat en stikstof in veevoer verminderd wordt. Ook is onderzoek gaande om de benutting van mineralen in de koe te verbeteren. Als deze maatregelen falen, volgen heffingen.

Boeren betalen record aan superheffing

RIJSWIJK Nederlandse melkveehouders moeten een recordbedrag van 132 miljoen euro betalen aan superheffing.

Dit komt doordat ze het melkquotum in het productiejaar 2013/2014 met 4 procent oftewel 474 miljoen kilo melk hebben overschreden, zo heeft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) maandag bekend gemaakt. Per melkveebedrijf komt de boete uit op gemiddeld 7750 euro.

Van 2007 tot 2012 lag de superheffing tussen 13 miljoen euro en 43 miljoen euro. In 2012/2013 werd het quotum zelfs niet vol gemolken.

De forse overschrijding komt

vooral door de goede weersomstandigheden vorig jaar waardoor een goede kwaliteit wintervoer geogst kon worden. Ook de hoge melkprijs was een factor. Bovendien hielden melkveehouders meer vee aan: uit vrees voor de invoering van dierrechten - die er niet kwamen - of als voorbereiding op de afschaffing van de melkquotering in de Europese Unie op 1 april 2015.

Staatssecretaris Sharon Dijksma van Economische Zaken zal lobbyen voor een versoepeling van de superheffing, zo heeft ze de Tweede Kamer eerder toegezegd. Politiek Den Haag vindt een hoge superheffing onzinnig omdat er geen zuiveloverschotten zijn.

Dagblad van het Noorden 2014-06-11

'Meer koeien in Groningen'

Johan de Veer

GRONINGEN De verwachting is dat 120 tot 150 van de ongeveer 950 melkveehouders in Groningen hun bedrijf fors kunnen uitbreiden.

Dat kan met het kersverse Groninger Verdienmodel waarin met de provincie harde afspraken worden gemaakt over een verplichte milieu- en diervriendelijke bedrijfsvoering.

Melkveehouders die hun bouwblok willen vergroten van 2 naar 4 hectare en meer koeien willen, kunnen punten scoren op onderdelen zoals dierenwelzijn, vergroening van hun bedrijf, koeien in de wei en een goede inpassing van het bedrijf in de omgeving. Dat laatste in overleg met de omwonenden.

Volgens gedeputeerde Henk Staghouwer (ChristenUnie) is de investeringsbehoefte bij veel melkveehouders een stuk groter geworden. Door veranderde Europese regelgeving en het wegvallen van subsidie moeten ze straks meer melk produceren om het bedrijf goed overeind te houden.

Een onafhankelijke commissie controleert of agrariërs zich houden aan de gemaakte afspraken. Overigens had het niet veel gescheeld of het Groninger Verdienmodel was er nooit gekomen.

Vorig jaar dreigde een meerderheid in Provinciale Staten melkveehouderijen op slot te zetten op een bouwblok van twee hectare. De VVD pikte dat niet van coalitiegenoot PvdA. „We hebben toen gezegd dat ze met ons getrouwd waren en niet met de Socialistische Partij”, weet VVD-fractievoorzitter Mirjam Wulfse zich nog goed te herinneren. „Wij benadrukten dat melkveehouders de kans moeten krijgen hun bedrijven te verduurzamen.”

Onder leiding van gedeputeerde Staghouver gingen LTO Noord, Natuur- en Milieufederatie Groningen en specialisten van de landbouwuniversiteit Wageningen om tafel. Wulfse: „Nu ligt er iets waar alle partijen tevreden mee zijn. Dat het model niet alleen door de coalitie wordt gesteund, is winst.” Ook als na de verkiezingen van Provinciale Staten volgend jaar andere partijen aan de macht komen, hoeven de boeren volgens Wulfse niet te vrezen. Binnenkort wordt het Groninger Verdienmodel besproken in de Staten. „Ik verwacht niet dat er belangrijke aanpassingen zullen zijn. Als je gaat morrelen aan de afspraken, zeg je dat je geen vertrouwen hebt in de partners waar je mee hebt gewerkt.”

De *Partij voor de Dieren* (PvdD) ziet in het model puur de legitimering om grootschalige melkveehouderij mogelijk te maken. „Wij zijn tegen de uitbreiding. We maken ons grote zorgen over de controle van de afspraken”, zegt PvdD-Statelid en toekomstig Europarlementariër Anja Hazekamp. „De handhaving in de agrarische sector laat ernstig te wensen over. We hebben niet de illusie dat het hier anders zal zijn.”

Leeuwarder Courant 2014-06-18

'Bij te snelle groei ebt vertrouwen weg' Houding van 'na mij de zondvloed' moeten we niet hebben'

AAN DIRK VAN DER MEULEN

LEEWARDEN De mestproductie in de melkveehouderij groeit stormachtig en nadert haar plafond. Terwijl al die nieuwe stallen en nieuwe zuivelfabrieken nog lang niet vol zijn.

Dat had de melkveehouderij toch maar mooi voor elkaar gelobbyd. Terwijl de varkens- en kippenboeren moeten blijven boeren met hun dure dierrechten, blijven de melkveeouders ervan gevrijwaard. Als ze willen uitbreiden, hoeven ze geen koerechten van een stoppende boer te kopen. En veel boeren willen groeien als Brussel op 1 april 2015 de melkquotering opheft.

Staatssecretaris Sharon Dijksma van Economische Zaken had er blijkbaar alle vertrouwen in dat de melkveehouderij zijn mestzaakjes op orde heeft. Dat de sector zelf zijn verantwoording neemt om het mestoverschot binnen de perken te houden. Bovendien wees ze op het grote economische belang van de sector en de toenemende mondiale vraag naar zuivel.

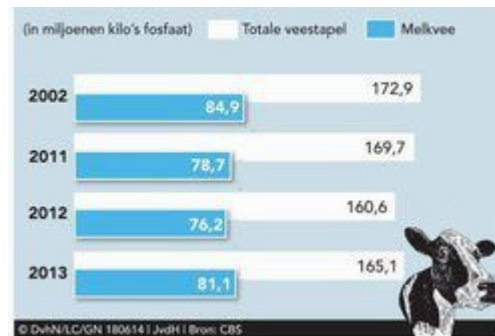
Boerenorganisatie LTO en de NZO hadden de PvdA-politicus overtuigd met een visierapport waarin ze toezegden dat ze de weidegang handhaven op het niveau van 2012 (minimaal 81 procent van de bedrijven doet aan een of andere vorm van weidegang), dat melkveebedrijven

LTO hekelt extreme groeiers

ZWOLLE Melkveeouders die hun bedrijven extreem uitbreiden zonder oog te hebben voor grond, benadelen de totale sector. Dat vindt melkveehouderijvoorzitter Kees Romijn van LTO Nederland. „Door die houding van 'na mij de zondvloed' ebt het vertrouwen in de politiek weg en krijgen we alsnog met dure dierrechten te maken.” Romijn reageert daarmee op de forse groei van de mestproductie in de melkveehouderij in 2013.
> pagina 10

groeien met een zekere balans tussen grond en vee en dat de sector zich eens te meer zal houden aan het fosfaatplafond.

Nederland was dit plafond, samen met dat voor stikstof, in 2005 overeen gekomen met de Europese Commissie. Een teveel aan fosfaat en stikstof is schadelijk voor het milieu en het grondwater. Omdat de fosfaatsnorm het meest knelt, is de mestproblematiek vooral een fosfaatdiscussie. Per wet is destijds vastgelegd dat de Nederlandse veestapel nooit meer dan 172,9 miljoen kilo fosfaat mag uitscheiden. Dat was het niveau in 2002. Daaruit blijkt dat Nederland een groot mestoverschot heeft, want op alle akkers en weilanden kan zo'n 130 miljoen kilo afgezet worden. De rest moet geëxporteerd dan wel verbrand worden.

fosfaatproductie

Het fosfaatplafond voor de melkveehouderij was vastgesteld op 84,9 miljoen kilo. Dat cijfer leek ver weg. Immers, de sector zat in een dalende trend van 78,7 miljoen in 2011 naar 76,2 miljoen kilo in 2012. Totdat het Centraal Bureau voor de Statistiek onlangs de fosfaatproductie over 2013 bekend maakte: 81,1 miljoen kilo. Als die groei doorzet, zit de sector volgend jaar al in de problemen.³

Het blijkt dat boeren veel jongvee aanhouden, weinig koeien verkopen om maar te profiteren van de hoge melkprijs en in te spelen op de afschaffing van de superheffing. Bovendien hebben ze hun koeien fosfaatrijker krachtvoer voorgeschoteld dan voorheen. Dat laatste is opmerkelijk, omdat de veevoersector juist had beloofd om minder fosfaat te gebruiken.

„Maar ik ga de mengvoersector niet aan de schandpaal nagelen, boeren hebben ook hun eigen verantwoordelijkheid”, verklaart voorzitter Kees Romijn van de vakgroep melkveehouderij van LTO Nederland.

Kritisch is Romijn ook op boeren met onstuimige groeiplannen, die een stal bouwen voor 400 koeien terwijl ze er nu 100 melken. Die houding van 'na mij de zondvloed', moeten we niet hebben. Voor je het weet, ebt het politieke vertrouwen in onze sector weg en komen die dierrechten er alsnog. En met een referentiejaar waar deze extreme groeiers niet van zullen profiteren.”

Romijn benadrukt dat de melkveehouderij via de weg der geleidelijkheid best nog groeipotentie heeft. „Zo hebben we er baat bij dat onze koeien ouder worden, want dan hoeven we minder jongvee aan te houden. Daar is nog veel fosfaat mee te winnen. Dat geldt ook voor het veevoer. We moeten de veevoerbranche blijven prikkelen om met goede, fosfaatarmere krachtvoerproducten op de markt te komen.”

³ Prognose LEI was 2013 156 tot 162 mln. kg. in 2020 – Willems, J. et al. (2013), Ex ante evaluatie mestbeleid 2013. Gevolgen van de invoering van verplichte mestverwerking en het afschaffen van productierechten in de veehouderij, Den Haag/Wageningen: PBL/Wageningen UR

Vershil in melkprijs binnen Europa loopt op 'We willen nog een paar jaar boeren zonder superheffing'

Het verschil tussen de melkprijs voor de Nederlandse boeren en hun Europese collega's neemt toe. Met dank aan de goede exportposities buiten Europa.

AAN DIRK VAN DER MEULEN

Dat de Nederlandse melkprijs en de grootte van de Nederlandse melkveebedrijven boven het Europese gemiddelde liggen, is bittere noodzaak. Anders zou het moeilijk concurreren zijn voor de Nederlandse melkveehouders. De kostprijs ligt in ons land hoger door de hoge grondprijs en het dure melkquotum.

De Nederlandse zuivelindustrie kwijt zich de afgelopen jaren goed van die opdracht. Zo ook vorig jaar, zo blijkt uit het Europees melkprijzenoverzicht van boerenorganisatie LTO en de European Dairy Farmers dat gisteren in Montfoort werd gepresenteerd. Het verschil tussen de melkprijs in Nederland en die in de rest van Europa neemt zelfs toe. De twee grootste zuivelbedrijven van Nederland, Friesland Campina en DOC Kaas in Hoogeveen, zagen de melkprijs met circa 17 procent stijgen tot respectievelijk 40,95 en 38,97 cent per kilo melk. Ze behoren daarmee tot de Europese top. De gemiddelde melkprijs in Europa steeg met bijna 12 procent tot iets minder dan 38 cent.

Dat de Nederlandse zuivel het beter doet, is te danken aan de goede exportposities buiten Europa, vooral in Azië en Afrika. In deze continenten stijgt de zuivelvraag, vooral naar baby- en kindervoeding. Zuivelbedrijven als het Deens-Zweedse Arla, het Duitse DMK en het Franse Danone zijn meer op de Europese markt gericht, waar de vraag stabiel is en de macht van de supermarktbranche groot.

Vrijwel alle zuivelbedrijven keerden in 2013 een record hoge melk prijs uit. Dit jaar belooft een nog beter jaar te worden voor de melkveehouders. De melkprijs blijft op een hoog niveau en de kostprijs valt een stuk lager uit door een goede kwaliteit ruwvoer en lagere krachtvoerprijzen.

Dat de hoge melkprijs zelfs standhoudt bij de huidige hoge melkproductie, bewijst dat de zuivelmarkt floreert, stelt Kees Romijn, melkveehouderijvoorman van LTO Nederland. Dat geeft vertrouwen als op 1 april 2015 de melkquotering verleden tijd is.

Romijn voorziet dat in die eerste jaren na de afschaffing de Nederlandse melkplas fors zal stijgen, maar nadien ook weer zal afnemen. „Een derde van de Nederlandse melkveehouders is 55 jaar of ouder en heeft geen opvolger. Toch blijft het merendeel melken. Als ik vraag waarom zeggen ze: *“ruim dertig jaar hebben we aan de ketting gelegen, nu willen we nog een paar jaar zonder superheffing boeren. Daarna stoppen ze en zal de melkaanvoer wel weer iets dalen.”*

OPINIE MESTBELEID

Mestbeleid is een stinkende zaak

De groei van de Nederlandse veestapel en het daarmee gepaard gaande mestoverschot gaan ook in de provincie Groningen gewoon door, aangemoedigd door het provinciaal bestuur.

Kirsten de Wrede⁴

De aanleg van riolering in steden wordt wel genoemd als één van de belangrijkste medische doorbraken van de afgelopen eeuwen. Het feit dat urine en uitwerpselen konden worden weggespoeld zorgde voor een ongekende daling in ziekte en stijging van de levensverwachting. Dat mensen ziek worden van virussen en bacteriën in ontlasting was toen nog niet bekend, maar nu wel. Des te opmerkelijker dat geen haan lijkt te kraaien naar de enorme hoeveelheid mest van de Nederlandse veestapel, die met de afschaffing van het melkquotum in april 2015 alleen maar verder zal groeien. In de provincie Groningen leefden in 2013 zo'n zes miljoen kippen, 150.000 varkens, 80.000 schapen en 180.000 koeien, naast 580.000 Groningers. En het worden er steeds meer.

▲ Veehouders rijden hun mest lang niet altijd uit.
Foto Archief LC

Het provinciaal bestuur roept al jarenlang tegen verdere schaalvergroting in de veehouderij te zijn, maar er is nog genoeg vergunningsruimte over voor enorme uitbreidingen, zoals in Zevenhuizen voor een stal van 3000 varkens. Begin juli werd het *Groninger Verdien Model* besproken door Provinciale Staten van Groningen. Vrijwel niets dan lovende woorden voor een groenwasprogramma waarmee de intensieve melkveehouderij kan uitbreiden, met lippen-dienst naar zaken als landschap en milieu.

Als gevolg van het Nederlandse mestoverschot zijn grond, lucht en water vervuild. Een flink deel van de soortenrijkdom in de Nederlandse natuur is door al die mest uitgestorven of ernstig bedreigd en de Europese maximumnormen voor uitstoot van stikstof worden nog altijd lang niet gehaald. De vermisting van het oppervlaktewater heeft de afgelopen tientallen jaren gezorgd voor uitbundige kroos- en algengroei en is de voornaamste oorzaak van blauwalg. In 2015 wordt het melkquotum afgeschaft en zal het aantal koeien ook in onze provincie nog sneller groeien, met minstens 20 procent. Met alle problemen van dien: verkeersonveiligheid door alle transport van dieren, mest en veevoeder, meer fijnstof, meer megastallen en meer risico op dierziektes. Dierziektes zijn soms op mensen overdraagbaar, zoals de Q-koorts, die recentelijk tot meer dan twintig doden in Nederland heeft geleid.

Boeren zijn bij wet verplicht om van hun mest af te komen, maar zowel vergisten als exporteren is praktisch en financieel problematisch. Met 40 procent van de Nederlandse mest wordt dan ook gefraudeerd, volgens LTO-voorman Jaap Haanstra. Zo worden gronden gekocht om mest op uit te rijden, maar dat gebeurt alleen op papier. Alles wordt naast de stal gedumpt, of

4 Kirsten de Wrede is fractievoorzitter van de Partij voor de Dieren in Provinciale Staten van Groningen

in de sloot. Ondernemers zinnen op andere oplossingen. Op nog meer melk per koe, dan heb je minder koeien nodig. Maar de melkproductie van de melkkoe is sinds 1900 al verviervoudigd, ten koste van het welzijn en de weerstand van het dier. De koe gaat daardoor vaak al na enkele jaren het slachthuis in, geplaagd door pijnlijke ziektes.

Hermetisch gesloten stallen en luchtwassers dan, maar in de afgelopen jaren is uit verschillende onderzoeken gebleken dat die vaak stiekem uit staan, omdat ze energie verslinden. Of ze bestaan alleen op papier, of ze zijn defect. Keer op keer blijken handhaving en toezicht onvoldoende. In ieder geval ziet de provincie hier geen rol voor zichzelf weggelegd. Bij onze schriftelijke vragen over de uitbreiding in Wedderveer van een melkveehouderij naar ruim duizend dieren, vroegen we naar de visie van het college op de problemen rondom uitbreiding en de te beperkte capaciteit inzake mestverwerking. Het antwoord was een verwijzing naar een brief van staatssecretaris Sharon Dijksma van 12 december 2013, gevolgd door de woorden: „ ... *Overigens is hier sprake van nationale wet- en regelgeving. De provincie ziet niet toe op correcte naleving hiervan...* ”

Dagblad van het Noorden 2014-08-06

OPINIE MESTBELEID

Volgens LTO Noord schetst de Partij voor de Dieren een verkeerd beeld, als ze betoogt dat het provinciaal bestuur van Groningen het mestoverschot bevordert.

Boeren open voor gesprek over mest

Hilbrand Sinnema⁵

Graag wil ik reageren op het verhaal in de krant van 28 juli van mevrouw Kirstin de Wrede, fractievoorzitter van de Partij voor de Dieren in Groningen. Hierin wordt namelijk een verkeerd beeld geschetst van het mest- en mineralenbeleid in Nederland.

De geplaatste foto bij het artikel (uit het archief) geeft een onjuist beeld. Ook zou er sprake zijn van mestfraude. LTO werkt samen met de overheid aan oplossingen om fraude met mest te voorkomen. Hierbij ligt de focus op de provincies met een overschot, en daar hoort Groningen zeker niet bij.

▲ Mest wordt geïnjecteerd in de bodem bij Kielwindeweer.
Foto Dennis F. Beek

Zoals iedere plantenteler weet, zijn mineralen onmisbaar voor een goed gewas en noodzakelijk om voedsel te produceren. Op alleen zon en water kan een plant niet groeien; mineralen en organische stof zijn nodig als voeding voor gewas en bodem.

Daarom zijn mineralen, bijvoorbeeld in de vorm van dierlijke mest, een waardevol product, zeker in een akkerbouwprovincie als Groningen met een tekort aan mineralen. Mineralen uit mest dienen wettelijk al geruime tijd in de bodem te worden geïnjecteerd of direct te worden ondergewerkt. Dit verbetert de benutting en verlaagt de emissie.

⁵ Hilbrand Sinnema is voorzitter van LTO Noord, Groningen

In het artikel van mevrouw De Wrede wordt een koppeling gemaakt tussen mest en volksgezondheid. Een maatschappelijk aandachtspunt dat ook voor LTO belangrijk is. De Gezondheidsraad kon eind 2012 op de huidige wetenschappelijke basis geen conclusie trekken over een beoordelingskader met betrekking tot risico's voor omwonenden en een afstandscriterium. Inmiddels is hiernaar door twee ministeries aanvullend onderzoek ingesteld.

Al geruime tijd richt het provinciaal bestuur van Groningen zich op projecten die aansluiten bij het maatschappelijk debat, samen met het maatschappelijk middenveld. Voorbeelden zijn het Groenmanifest, het Groninger Verdienmodel en lichtemissie in melkveestallen. Ook wordt periodiek een overleg gepland om in gesprek te gaan met politieke partijen over actuele onderwerpen. De Partij voor de Dieren is niet ingegaan op dit verzoek vanuit de landbouw. Wij blijven openstaan voor een gesprek.

Het Groninger Verdienmodel wordt in het artikel een groenwasprogramma genoemd. Het doel van het Groninger Verdienmodel is bedrijfsontwikkeling mogelijk maken door te werken aan duurzaamheid en aan draagvlak voor het melkveebedrijf: boeren met oog voor de maatschappij.

Met het Groninger Verdienmodel laten melkveehouders zien hoe zij presteren op terreinen als dierenwelzijn, ammoniak, dialoog, omgevingsgerichtheid en natuur en landschap, waarbij een gemiddeld rapportcijfer van 7,5 gevraagd wordt. Daarnaast gelden randvoorwaarden waar ondernemers aan moeten voldoen.

Dat is volgens LTO wat anders dan een groenwasprogramma. De meerderheid van de Groningse provinciale politiek is positief over het Groninger Verdienmodel en stemde daarom op 2 juli voor dit model.

Tot slot wil ik het scenario over de groeiende veestapel in Noord-Nederland toelichten. De landelijke mestwetgeving, maar ook een norm voor grondgebondenheid, zorgt ervoor dat de veestapel na april 2015 niet ongebreideld kan groeien.

Juist in Noord-Nederland is veel landbouwgrond aanwezig en zijn weinig dieren. We hebben in Noord-Nederland te weinig mineralen van dierlijke oorsprong in de nabije omgeving om de grond optimaal te kunnen bemesten. Dat betekent kunstmest kopen of mest van elders aanvoeren.

Veel bedrijven in Groningen hebben de eigen geproduceerde mineralen nodig. Hierdoor is er vaak sprake van een regionale kringloop. Dat bleek ook uit de praktijktoets van het Groninger Verdienmodel. Dat zou de Partij voor de Dieren toch moeten aanspreken.

DDB: “Europa mist 'risicotools” 'Deze crisis kan fataal worden'

Aan Dirk van der Meulen

GRONINGEN LTO en de Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO) schreeuwen om het hardst om crisismaatregelen, terwijl ze zich daar in het verleden juist tegen verzetten.

Dat concludeert de *Dutch Dairymen Board* (DDB), een groep van melkveehouders die een gezonde melkprijs wil bereiken via productiebeheersing. De aangesloten boeren zouden zo'n 23 procent van de Nederlandse melkplas vertegenwoordigen. Aanleiding voor de kritiek is de Russische boycot van Europese voedingsmiddelen waaronder zuivel. De sanctie kan tot een forse prijsval leiden van de boerenmelkprijs doordat Rusland een derde van de Europese geëxporteerde kaas af nam - en een kwart van de boter.

Mede door de lobby van LTO, NZO en de Nederlandse regering kampt de Europese Commissie nu met onvoldoende gereedschap, om de crisis te lijf te gaan, concludeert DDB-voorzitter Sieta van Keimpema uit Nes (H). Het landbouwcrisisbudget bevat amper 450 miljoen euro en de Commissie kan pas ingrijpen op de Europese zuivelmarkt als de melkprijs zakt tot onder de 21 cent. Momenteel beuren melkveehouders bijna het dubbele.

LTO was een groot voorstander van een vrije zuivelmarkt en dat is onbegrijpelijk, vindt Van Keimpema. „Juist sterk op de export georiënteerde landen, zoals Nederland, moeten zich extra inspannen voor efficiënte crisisinstrumenten. Een crisis van een dergelijke omvang kan fataal worden voor boerenbedrijven.”

LTO pleit er nu bij de Europese Commissie voor om overschotten via een financiële regeling uit de markt te nemen. „Voor de boeren is het beter en maatschappelijk meer verantwoord om de productie te verlagen”, zegt Van Keimpema.

Zuivelspecialist Klaas Johan Osinga van LTO Nederland vindt de analyse van Van Keimpema veel te somber. “De boycot is een probleem, maar daardoor stort de zuivel niet in. De kans is groot dat de doorsnee melkprijs over 2014 nog uitkomt boven het niveau van 2013 waarbij komt dat de voerkosten nu zakken.” Osinga merkt op dat de zuivelexport naar Rusland vooral kaas betreft, een product dat goed is op te slaan. Hij verwacht dat de zuivel nieuwe kanalen aanboort, bijvoorbeeld Wit-Rusland waarmee Rusland een douane-unie onderhoudt. De Russische premier Medvedev heeft wel gezegd dat Rusland streng toeziet op dit soort vluchtroutes.

INTERVIEW JORRIT JORRITSMA

Jorrit Jorritsma uit Oosterstreek is voorzitter van ZuivelNL, de nieuwe ketenorganisatie in de melkveehouderij en de zuivel. „Boeren moeten samenwerken. Het alternatief is chaos.”

Zonder samenwerking dreigt chaos in de zuivel **'Minister Kamp heeft al laten weten dat hij zich soepel opstelt'**

Aan Dirk van der Meulen

OOSTERSTREEK Voorzitter worden van een organisatie waarvan je vindt dat die eigenlijk niet had moeten bestaan. Dat doet Jorrit Jorritsma (60) uit Oosterstreek met ZuivelNL. Wat hem betreft, had het nooit tot een opheffing van haar voorganger, het Productschap Zuivel (PZ), moeten komen. „Neemt niet weg dat ik nu veel zin heb om deze kar te trekken.”

Een productschap is een publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie (pbo) die zelf regels (algemeen verbindende verklaringen) kan opstellen voor alle betrokkenen in een keten. In het geval van het PZ de melkveehouderij en de zuivelproducenten. Regels over bijvoorbeeld het gezamenlijk bestrijden van een dierziekte, over financiering van innovatieonderzoek of over beleid voor een stabiele zuivelexport.

Ervaren bestuur

Met Jorrit Jorritsma (60) heeft ketenorganisatie ZuivelNL een zeer ervaren bestuurder binnengehaald. De Stellingwerper melkveehouder is voorzitter van de raad van commissarissen van AB Vakwerk, de agrarische detacheringorganisatie in Friesland en Noord-Holland, en van Rabobank Heerenveen Zuid-oost-Friesland. Daarnaast is Jorritsma voorman van de Rabobank Foundation, de Rabo-dochter die coöperaties in ontwikkelingslanden financiert. Voorheen was hij commissaris bij zuivelconcern FrieslandCampina. De drukke bestuurlijke werkzaamheden brengen met zich mee dat Jorritsma alleen in de ochtenduren op het melkveebedrijf in Boyl (ruim honderd melkkoeien) te vinden is dat hij en zijn vrouw Geppie in maatschap hebben met zoon Rommert.

Op 1 januari is het over en uit voor de productschappen. De teloorgang begon met een oproer onder grote tuinders, zo'n vijf jaar geleden. Zij weigerden langer heffingen te betalen voor het Productschap Tuinbouw. Daarna begon het balletje te rollen in politiek Den Haag met als gevolg dat uiteindelijk het lot werd bezegeld voor alle productschappen.

Om toch de voordelen van deze pbo's te behouden, zijn in allerlei nieuwe brancheorganisaties opgezet. ZuivelNL is daar een voorbeeld van. „De melkveehouderij is een sector met heel veel actoren. Veel meer dan in de tuinbouw waar het grootbedrijf domineert. Een grote tuinbouwpartij kan veel zaken zelf oppakken, een individuele melkveehouder niet”, benadrukt

Jorritsma. „Als je een dierziekte wilt bestrijden, moeten alle boeren meedoen en moeten alle boeren eraan meebetalen. Het alternatief is chaos, willekeur, achteruitgang.”

Het verschil met het Productschap Zuivel is dat ZuivelNL als privaatrechtelijke organisatie alleen met voorstellen kan komen voor sectorregelgeving. Uiteindelijk beslist de minister, in dit geval minister Henk Kamp van Economische Zaken “Dat is uiteraard jammer, maar gelukkig heeft Kamp al laten weten dat hij zich soepel zal opstellen.” Een verschil is ook dat ZuivelNL zich niet meer bezighoudt met wettelijke verplichtingen zoals het Boerderij-reglement over het wegen en analyseren van melk.

ZuivelNL mag dan een minder zwaar orgaan zijn dan het Productschap Zuivel, Jorritsma en zijn medebestuurders uit de melkveehouderij en de zuivel, proberen er toch het nodige gewicht aan te geven. „We doen dat door te werken met partners, ofwel sectoren die nauw met ons verwant zijn. Bijvoorbeeld dierenartsen, veevoerproducenten, de kalfsvleessector.” Een vertegenwoordiger van de zuivelhandelbranche, de Gemzu, treedt toe als adviseur tot het bestuur van ZuivelNL.

ZuivelNL betreft deze partners bij werkgroepen die zich met zes thema's bezighouden: voedselveiligheid, duurzaamheid, diergezondheid, arbeid, export en onderzoek. „Zodoende kunnen we breed gedragen standpunten uitdragen.”

Voor het Productschap Zuivel moesten melkveehouders zo'n 1 cent per 100 kilo melk afdragen. Jorritsma streeft bij ZuivelNL naar een lagere afdracht. „Hoeveel? Dat is nog niet te zeggen. Maar we zullen streng managen of de werkgroepen geen werkzaamheden oppakken, die ook elders al worden gedaan. Het besef moet zijn: je werkt met boerengeld. De samenwerking moet gericht zijn op terreinen die een meerwaarde hebben voor alle schakels in de keten.”

Dijksma wil grondgebondenheid niet verplichten

Den Haag - Staatssecretaris Sharon Dijksma wil de nieuwe melkveewet niet alleen beperken tot groei door middel van grond. De verplichte grondgebondenheid in de melkveehouderij zou een enorm prijsopdrijvend effect hebben op de grondmarkt en daarmee direct gevolgen hebben voor het ontwikkelingsperspectief voor individuele ondernemers, mede door de verschillen in beschikbaarheid van grond in verschillende regio's.

Dat schrijft de staatssecretaris van Economische Zaken in reactie op vragen van Kamerleden over de nieuwe wet 'Grondgebonden melkveehouderij'.

Dijksma wijst erop dat in 2013 60 procent van de melkveehouderijen op bedrijfsniveau een fosfaatoverschot had en daarmee niet grondgebonden was. “Ook uit landbouwkundig oogpunt is zuiver grondgebonden uitbreiding niet nodig. Een verantwoorde afzet van fosfaat uit dierlijke mest van melkveehouders kan ook op grond die niet bij het eigen bedrijf in gebruik is”, vindt Dijksma.

Er is volgens Dijksma vanuit milieukundig of Europees perspectief geen aanleiding om de groei van de melkveehouderij te beperken tot de grondgebonden bedrijven of om groei alleen toe te staan als deze grondgebonden is. Het kabinet onderschrijft wel het belang van het grondgebonden karakter van de sector en wil daarom in overleg met de sector, maatschappelijke organisaties en provincies vergaande afspraken maken over concrete stappen die de verschillende partijen gaan maken om te zorgen dat de grondgebondenheid behouden of versterkt wordt. Dijksma denkt dan aan het verhogen van de weidepremie door de zuivelketen. “Het is van belang dat de sector in ketenverband een verdienmodel ontwikkelt waardoor grondgebondenheid in de melkveehouderij en weidegang financieel wordt beloond”, aldus Dijksma, die hierover woensdagmiddag een gesprek met vertegenwoordigers vanuit de sector heeft.

Dijksma gaat wel een wetsvoorstel voor invoering dierrechten voor de melkveehouderij voorbereiden. Dit is volgens haar nodig omdat de fosfaatproductie pas achteraf vastgesteld kan worden en het in verband met derogatie niet wordt toegestaan als het nationale fosfaatplafond van 172,9 miljoen kilo fosfaat wordt overschreden. Als het plafond wordt overschreden, moeten productiebeperkende maatregelen worden genomen. Opvallend is dat het ze plafond dat de sector zelf wil invoeren, van 84,9 kilo fosfaat, niet meer wordt genoemd, terwijl Dijksma dit in haar eerdere Kamerbrief wel deed.

De landbouwcommissie van de Tweede Kamer wil eerste een rondetafelgesprek met de sector over de nieuwe melkveewet. De wet moet voor kerst door de Tweede en Eerste Kamer worden behandeld, omdat deze per 1 januari van kracht moet worden. Door het rondetafelgesprek zal het debat in de Tweede Kamer nog later worden ingepland.

Vanuit de Kamer en de sector is veel kritiek op het wetsvoorstel, omdat melkveehouders bij groei vooral gebruik zullen maken van de mogelijkheid om mestverwerking uit te besteden aan varkenshouders.

ANALYSE MELKVEEWET

Er is iets wonderlijks aan de hand in de melkveehouderij. Staatssecretaris Sharon Dijkma van Economische Zaken wil de melkveehouders meer groeiruimte geven dan ze zelf willen.

Melkveehouderij wil minder groeiruimte

Nieuwe wet kan leiden tot 'varkenisering' melkveehouderij

Aan Dirk van der Meulen

GRONINGEN Nog iets meer dan vijf maanden en dan is het bevrijdingsdag voor de melkveehouderij. Op 1 april 2015 is het gedaan met de Europese melkquotering. Boeren mogen dan net zoveel melk produceren als ze willen. Brussel int geen superheffing meer.

Om te voorkomen dat alle sluizen opengaan in de melkveehouderij en boeren niet meer weten waar ze met de mest van al die extra koeien naar toe moeten, heeft Dijkma een wet opgesteld die deze groei in beheersbare banen moet leiden: de **Melkveewet**.

Die komt er in de kern op neer dat iedere boer een soort fosfaatquotum krijgt op basis van de mestproductie in 2013. Bij overschrijding is de boer verplicht om extra land te kopen om alle extra fosfaat (mest) af te zetten of hij moet het aanbieden voor mestverwerking.

Boerenorganisaties reageerden in eerste instantie juichend op zoveel beleidsvrijheid en het feit dat Dijkma de sector had weten te vrijwaren van dierrechten - verhandelbare rechten op het houden van dieren.

Maar gaandeweg ebde het enthousiasme weg. De vrees is nu dat de Melkveewet de weg vrijmaakt voor cowboyachtige boeren die grote industriële melkveebedrijven opzetten met 100 procent mestverwerking.

Deze '**varkenisering**' van de melkveehouderij is een horrorscenario voor de zuivelindustrie en het merendeel van de melkveeouders. Ze vrezen een teloorgang van het zorgvuldig opgebouwde imago met weidegang en grondgebondenheid,

Het gevaar ligt bovendien op de loer dat de veehouderij in rap tempo afstevent op een overschrijding van het met Brussel overeengekomen nationale fosfaatplafond. Daardoor krijgt de sector alsnog te maken met dure dierrechten.

Boerenbestuurders lobbyen nu druk bij Tweede Kamerleden en Dijkma om de groeivrijheid in te dammen. Groeien prima, maar dan vooral met land en dus met behoud van grondgebondenheid. Een standpunt dat normaalgesproken een PvdA-politicus wel moet aanspreken, zou je zeggen, maar gek genoeg wil Dijkma er vooralsnog niets van weten.

Ze stelt dat haar Melkveewet zorgvuldig is samengesteld met steun van Europa en dat het moeilijk is om grondgebondenheid wettelijk vast te leggen. Melkveehouderij en zuivel kun-

nen prima zelf weidegang stimuleren en grondloze groei frustreren, stelt Dijkma die de Tweede en Eerste Kamer oproept snel in te stemmen met haar Melkveewet. Te veel vertraging en aanpassingen zullen, zo waarschuwt ze, onder druk van Brussel leiden tot starre en strenge mestregelgeving met als gevolg een forse inkrimping van de veestapel. Hoe dit politieke gevecht eindigt, is nog volstrekt onduidelijk.

Afschaffing melkquota - overzichtsartikel

De melkquota, het systeem waarmee de Europese Unie de melkprijs 30 jaar lang reguleerde, wordt in 2015 afgeschaft. Een rigoureuus einde aan dit systeem zou kunnen leiden tot mogelijke daling van de melkprijzen. Toenmalig eurocommissaris Fischer-Boel onderkende dit risico en besloot tot een zogenoemde 'zachte landing': het melkquotum zou in kleine stapjes worden verhoogd voor het in 2015 geheel wordt afgeschaft.

Inhoudsopgave van deze pagina:

1. [Achtergrond](#)
2. ['Zachte landing'](#)
3. [Europees Parlement](#)
4. [Raad](#)
5. [Voorbereiding op afschaffing](#)
6. [Superheffing](#)
7. [Argumenten in de discussie](#)
8. Meer informatie

1. Achtergrond

De wereldwijde economische groei leidde in 2007 en 2008 tot een toegenomen vraag naar zuivel, met name in opkomende economieën in Azië. Omdat het aanbod de vraag niet kon bijhouden, steeg de prijs van melk. Daardoor werd het voor boeren interessant meer melk te gaan produceren.

Door de wereldwijde economische recessie die eind 2008 begon, daalde de vraag naar melk weer sterk. In combinatie met de toegenomen melkproductie leidde dat in 2009 tot een dramatische daling van de melkprijs. De prijs die de boeren krijgen was in een jaar tijd bijna gehalveerd tot 20 cent per liter. Door deze grote prijsdaling dreigden melkveehouders failliet te gaan. Melkveehouders riepen daarom op tot verlaging van melkquota en ingrijpende maatregelen in de zuivelsector.

In reactie op de protesten van boeren besloot voormalig eurocommissaris Fischer-Boel na een speciaal ingelaste vergadering van de Europese landbouwministers een werkgroep in te stellen om te bekijken hoe de melkprijs stabiel zou kunnen worden. Ook nam zij maatregelen die de export en opslag subsidiëren. Deze maatregelen hadden effect. De melkprijs liet in september/oktober 2009 al een lichte stijging zien. Begin 2010 lag de prijs rond de 28 cent per liter; in 2011 steeg de prijs naar ongeveer 35 cent. Begin 2014 was de prijs verder gestegen tot ongeveer 40 cent per liter.

2. 'Zachte landing'

Het systeem van melkquota is in 1984 ingevoerd omdat er overschotten aan melkproducten waren ontstaan: de zogenaamde 'boterberg' en 'melkplas'. Door de stijgende vraag naar melkproducten in zowel Europa als in de rest van de wereld is het systeem de laatste jaren ter discussie komen te staan. Beperkingen op de melkproductie kunnen volgens belangenorganisatie LTO Nederland zelfs leiden tot verlies aan marktaandeel op de wereldmarkt, bijvoorbeeld aan de Verenigde Staten en China.

Maar afschaffing van productielimieten kan ook leiden tot grote prijsschommelingen. Voormalig eurocommissaris Fischer-Boel voor Landbouw was daarom voor een geleidelijke verruiming van de quota om melkboeren te laten wennen aan de nieuwe situatie. Om deze 'zachte

landing' te bewerkstelligen wilde de eurocommissaris het quotum tot 2015 met gemiddeld 1 tot 2 procent per jaar verhogen. Dit voornemen maakte deel uit van een zogeheten gezondheidsmeting ('health check') van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) die moet leiden tot een verfijning van de hervormingen die in 2003 zijn doorgevoerd.

3. Europees Parlement

Een meerderheid van het Europees Parlement steunde de voormalig Commissaris in haar voornemen om een zachte landing voor de sector voor te bereiden, zo bleek uit het verslag van de Duitse Europarlementariër Lutz Goepel (Europese Volkspartij) over de plannen van Fischer-Boel.

Het Parlement zag echter het meest in een quotumverhoging op vrijwillige basis. Ook wilde het Parlement dat de Commissie meer rekening zou houden met het gegeven dat sommige lidstaten hun toegewezen quotum niet 'volmelken'. Een quotumoverschrijding door het ene land zou gecompenseerd moeten kunnen worden door een niet volgemolken quotum in een ander land.

Ten slotte stelde het rapport dat de Commissie moet voorkomen dat de melkveehouderij in kwetsbare regio's zoals berggebieden wordt stopgezet. Dat zou immers ten koste gaan van het historisch gegroeide landschap.

4. Raad

De Europese ministers van Landbouw besloten dat er vanaf 1 april 2008 2 procent meer gemolken mag worden vanwege de grote vraag naar melkproducten. Toenmalig landbouwminister Verburg was blij met dit besluit, omdat we daardoor niet "met de handen op de rug gebonden moeten toekijken hoe er elders in de wereld meer wordt geproduceerd." Verburg verwachtte dat de vraag ook de jaren daarna zou blijven groeien met gemiddeld 2 procent per jaar. Alleen al om het bestaande marktaandeel te behouden pleitte de bewindsvrouw ervoor om de jaarlijkse productie met 2 tot 3 procent te laten groeien. LTO Nederland sloot zich hierbij aan.

Uiteindelijk is besloten om vanaf april 2009 het melkquotum gedurende vijf jaar telkens met 1 procent te verhogen. De laatste verhoging vond 1 april 2013 plaats. In 2015 worden de melkquota in 2015 helemaal afgeschaft.

Overigens is niet iedereen even gelukkig met het versoepelen van de productiebeperkingen. Vooral landen als Duitsland en Oostenrijk, maar ook Frankrijk, zijn bang dat een hogere productie de melkprijs te zeer onder druk zal zetten. Fischer-Boel onderkende dit gevaar destijds. Zij wilde daarom maatregelen nemen om de pijn in 2015 te verzachten.

In oktober 2009 hebben de EU-ministers van landbouw besloten 280 miljoen euro extra uit te trekken voor hulp aan de noodlijdende melkveehouders. In september 2010 zijn de EU-landbouwministers bijeengekomen om voorstellen te bespreken voor de voortzetting van de steun aan boeren na de zuivelcrisis in 2009. Nederland hield daarbij vast aan de afspraak dat de productielimiet voor melk verdwijnt in 2015 door het systeem van melkquota geleidelijk af te bouwen.

In december 2011 verklaarde het Europees Parlement dat zij met de EU-lidstaten overeen is gekomen om de positie van boeren in onderhandelingen met de zuivelproducten te versterken. Dit moet leiden tot betere melkprijzen voor boeren. Het besluit is bekrachtigd in de plenaire sessie van het Europees Parlement in februari 2012. Ook de Raad heeft eind februari 2012 met het voorstel ingestemd. Dit betekent dat het melkquotum per 1 april 2015 definitief zal worden afgeschaft.

5. Voorbereiding op afschaffing

In april 2012 is de verordening 'Melkpakket' aangenomen. Deze verordening bestaat uit een reeks maatregelen gericht op het stimuleren van de positie van zuivelproducenten en ter voorbereiding op een meer marktgerichte zuivelsector met oog voor duurzaamheid.

Het Melkpakket voorziet in schriftelijke overeenkomsten tussen zuivelproducenten en zuivelverwerkers en de mogelijkheid om collectief via producentenorganisaties over contractvoorwaarden te onderhandelen. Bovendien voorziet het pakket ook in nieuwe specifieke EU-regelingen voor brancheorganisaties in de zuivelsector en verbeterde transparantie. Deze maatregelen zullen tot medio 2020 van kracht zijn.

In een rapport uit december 2012 concludeert de Europese Commissie dat de Europese zuivelsector goed op weg is naar de beoogde 'zachte landing'. De jaarlijkse stijging van het melkquotum lijkt geen grote schommelingen teweeg te brengen in de melkprijzen. De export stijgt, al stijgt deze bij concurrerende landen nog harder, waardoor het marktaandeel van de EU daalt. De winstmarges voor melkproducenten stegen sinds de jaren dat het quotum daalde. Weliswaar stegen de kosten voor diervoeders met 6 procent, maar tegelijkertijd daalden de energieprijzen met 10 procent.

Van de destijds 27 EU-landen noteerden in 2011/2012 slechts 6 landen een overschrijding van het quotum, waaronder Nederland (+0,5 procent). Grootste overtreder was Oostenrijk (+4,2 procent). Daartegenover staat dat met name Oost-Europese landen fors onder hun quotum blijven, met als uitschieters Bulgarije (-52,6 procent) en Roemenië (-43,4 procent). In deze landen zijn melkproductierechten dan ook nagenoeg niets meer waard. In Nederland betaalt een boer anno 2014 nog altijd zo'n 12 euro per kilogram vet, ongeveer de helft minder dan in 2008.

Op 16 april 2014 lanceerde eurocommissaris Dacian Cioloş een observatorium voor de melkmarkt. Dit observatorium helpt bij de monitoring van de zuivelmarkt en stimuleert de adaptatie van de sector aan de nieuwe situatie met meer transparantie en betrouwbare data.

6. Superheffing

Ondanks de afschaffing per 2015 heeft de Europese Commissie over het jaar 2013 toch aan enkele lidstaten boetes opgelegd omdat zij het quotum hadden overschreden.

Nederland, Duitsland en Oostenrijk willen dat er in 2014, het laatste jaar van het quotum, geen boete in de vorm van een heffing betaald hoeft te worden voor het overschrijden van de melkquota. Zij slaagden er echter niet in de overige lidstaten te overtuigen, waardoor Nederlandse boeren circa 140 miljoen euro aan boetes wacht.

7. Argumenten in de discussie

Hieronder staan een aantal veel gehoorde argumenten in de discussie over de melkquota, waarbij bijna altijd wel kanttekeningen te maken zijn. Dat maakt de discussie boeiend, maar een oordeel niet eenvoudiger. Europa is wikken en wegen. Door op de links te klikken krijgt u meer informatie én nuancering.

Tip: Na het lezen van de argumenten kunt u zelf Uw reactie geven.

- Een geleidelijke verhoging van de melkproductie is verstandig
Een geleidelijke verruiming van de melkproductie is noodzakelijk om te voorkomen dat andere landen de marktpositie van de Europese Unie op de wereldmarkt uithollen.
- Het verruimen van de melkquota zal leiden tot prijsdalingen

Het verruimen van de melkquota zal leiden tot lagere melkprijzen waardoor vooral boeren in kwetsbare regio's binnen de EU het zwaar te verduren krijgen. Daar staat tegenover dat prijsdalingen gunstig zijn voor de consument.